

כך הוא זה

מאת קריאל עי

הנאמן הבין הכל. היריה הדהדה בתעלה החשוכה. שתי הגחיות צנחו ארצה. גלים אדומים רצדו לפני עיניו כאשר הסתובב על עקביו. הוא הסטיק להשתרע על המטה, ומיד שקע בחוסר-הכרה רך וחמיים.

כך קרה הדבר. ועכשיו הוא שוכב, ללא נוע, פקוח עיניים, יודע כי הכל עלה יפה. הוא שואל את עצמו כמה זמן יכול היה לחלוף. בתנועה מכונית הוא מקרב אל עיניו את שעונו, אבל מיד מחזיר את היד. שעות? שנים! אם לשפוט לפי שכבת האבק, לפתע נזכר בבקבוק אשר בכיסו. שטולפ גתן לו אותו כדי שיגמץ ממנו, לכשיתעורר. זהו מין משקה מחזק. הוא שולף את הפסק בשיניו ושותה את כולו. חולפים רב עים אחרים והוא חש מתוך עונג שכוחותיו חוזרים אל שיריו. הקשיות נעלמת בהדרגה ובמקומה בא רצון לנוע, לפעול. הוא יושב, ובתנועות מהירות מנער את האבק מבגדיו וצועד בתחלת המעבר הצרה. בהולכו בלאבירינט האפל והסתובב תוקפת אותו עליצות ללוותית. טוב, טוב מאד! אינו בדיחה! אינו הרפתקה נפלאה!

באחד הקרונות מקביל את עיניו אור מסנוור. הוא מטפס שולס הברזל ומרים את שכבת הבינ. בטרם יצא החוצה הוא מהסס לרגע. חלפו שנים, היתה שואה, מפלה, מי יודע מה קרה. אבל לא איכפת לו. העיקר שהוא נשאר שלם. שגופו עודנו בריא ומוצק ומעולם לא היה יותר מלא חיוניות. שמוחו עודנו צלול ומעולם לא היה יותר רעני. הוא חש, הוא יודע כי עתה יוכל להתחיל הכל מתחילה. מבראשית, אם יהיה בכך צורך. הוא נושם אל קרבו כמות של אור טרי, מרים את הסורג ויוצא אל בוקר הקיץ הנוף. רחוב סוס. עובר אורח משכיסים-קומ סבור, בודאי, כי הוא עובד ביוב.

לפני שהוא מתחיל ללכת הוא מעיף מבט בעצמו. לא, אין צורך בכל התחששות. חולצתו הפשוטה מאובקת ומקרמת. זקן ארוך וסמיך מכסה את פניו. הוא נראה כמו פועל זקן. לרגע עולים בזכרונו דברים שאירעו מזמן, בוניה. אבל עד מהרה הוא מגרש את הזכרונות. הדבר החשוב עכשיו הוא לברר מה המצב. קודם כל, לדעת מה התאריך. עתה! עליו להשיג עתון.

בצעד מהיר הוא חוצה את רחוב פרידריך. בשעה זו הרחוב כמעט ריק. עיניו סוקרות באדישות את ההרסות. עליו למצוא מוכר עתונים. באונטר-דין-לינדן הוא סוגה ל-ביוב.

שמאל, ולבסוף, ליד גשר בראנדנבורג הוא מוצא את אשר חפש. הוא תוחב את ידיו לכיסו, להוציא משם כסף, אבל עוצר בעדו; הכסף הישן יעורר חשד. הוא מתבונן במוכר העתונים המנומנם, הגחון בין ערימות העתונים. הוא סוגה אליו:

“שמע, פולקסגוסה...”

הוא מפסיק את המשטש באמצעו, מוכן לנשוך את לשונו. חסר-זהירות כזה! פולקסגוסה אינו קיים עוד; משגה כזה עלול לקלל הכל. הוא נסוג, מנסה להסתלק מבלי למשוך תשומת לב. אולם פניו המקומטות והאדישות של מוכר העתונים מחייכות אליו בחביבות:

“אין דבר, הרגע. לפעמים זה קורה גם לי. ואין פלא, התרגלנו לזה.” הוא קורץ, כמו אל איש-סוד.

הוא שואל את מוכר העתונים:

“תוכל להשאיל לי לרגע את אחד העתונים? אני רוצה לייצן בו פה, במקום.”

קח מה שאתה רוצה, עונה הוקן בהראותו, בתנועה מלאה בוז, על ערימות העתונים.

מבטו הראשון נח על התאריך. 1953! וכך, חלפו כמעט שמונה שנים. מצוין, עכשיו הוא קורא את הכותרות. הוא מוחת את גבותיו בתמהון. אינו מאמין למקרא עיניו.

הוא יושב על שפת המדרכה, קורא בלהט את כל העתון, ידיעה אחר ידיעה, מאמר אחר מאמר. בתחילה נדמה לו כאלו הרמיון מהתלב בו — לא, זה בלתי אפשרי. הוא משפשף את עיניו וממשיך. לאחר העמוד הראשון הוא אינו יכול עוד להשתלט על צחוקו, הפורץ בעוז עצום לאחר שקרא את המאמר הראשי. הוא צוחק עד שבטנו מתחילה לכאוב ועיניו מתמלאות דמעות.

שוב יהודים! אלהים, אינו בדיחה: מוימה יהודית נתגלתה! — קוריא! — ניאורנאציות! זה עצום! וסטא! לין הוקן גם הוא — לא יאמן. מי יכול היה לחזות זאת מראש... ורק שמונה שנים חלפו מאז...”

הוא לא יכול לשאת עוד. הוא נאלץ לזרוק את העתון, לאחוז את בטנו. הצחוק הפראי גורם לו לעונית, להשמעת קולות מוזרים.

מוכר העתונים מביט בו בתמהון, רואה איך לחיי מעל לות סימוק, איך הוא תוחב את ראשו בכוח, מתוך העליצות הששנית.

לפתע הופכים פניו כחולים, עורק עבה מתמתח על מצחו. השבץ תוקף אותו.

כך מת היטלה.

חבר, במלון הנאצי.

אבל זה היה מסוכן מדי, כיון שהיא ידעה כמה וכמה דברים אודות שטולפ.

וכך נותרה רק המערכה האחרונה. היא עמדה שם, באמצע החדר, ממררת בכבי, מחזיקה בידה הרועדות את הצלוחית. “הכל נגמר?” שאלה בקול שבור. הוא קמט את גבותיו ונד בראשו. אז קרב אליה ולחש באזניה בקול ורמתי, בעוד ידו מלטפת את שערה:

“הרגעי... בעוד רגעים מספר אלך אחרוך אל תוך הנצה.” היא קרבה את הצלוחית אל שפתיה, אולם לפתע הרימה את ראשה ושאלה בקול מזור:

“מה בדבר שטולפ? אולי...” “אל תהי שוטה. אמרתי לך שהכל נגמר. שתי!” אמר כשהוא עושה תנועה של כעס. ליתר בטחון פתח את ניצרת האבק אשר בכיסו והביט בחוסר סבלנות בגוף המפספר, אבל שנרגע כעבור לא יותר מחצי רגע; הציאן קאלי פועל במהירות.

מרגע זה התנהל הכל לפי התכנית. הוא קרא לטרציקה, שחיכה בחדר הרחצה ביחד עם הלתי. טרציקה היה בר מזל, שמצא נער כזה: ילד בחאריה, קורפורל ביאס. אס. היתה לו אותה קומה ממוצעת, אותם פנים שחומים, אפילו דמיון שטחי. הוא כבר לבש את הבגדים הנוצרים וטרציקה, אותו איכר עקשני, רצה ללחוץ את ידו. אבל כל התכנית היתה בנויה על רגעים יקרים.

“אחורה פנה!” קרא שטורמבפירר טרציקה. עקבי הנער בקשו ומיד לאחר מכן ירק האקדח אש. מצוין! הוא נכנס במהירות אל תוך הדר הרחצה, כשהוא משליך מבט אחרון לעבר טרציקה, שהניח את הגויה לצד גויתיה של אהו וכסה את שתייהן בסדינים לבנים. בעד הדלת שמע את רחש האורחים, את כבי הנשים, את מלכולו של רטנהובר הזקן. אבל לא עברו רגעים רבים והכל נגם. זה היה בשעה 3.30, ב-30 באפריל 1945.

השקט, המתח והבידיות שבאו לאחר מכן היו קשים מנשוא. משגה קטן, — והכל יכול היה להכשל. שטולפ, למשל, היה עלול לאחר, אולי אף לשנות את דעתו. איזה פרצוף סקרני היה עלול לגלות אולי את ענין חילוף הגחיות. הוא נכח להפתעתו שאצבעותיו מתרופפות בעצבנות על חדר סינה הלבנה, ובפעם הראשונה בימי חייו השתקק לעשן סיגריה. לבסוף שמע את השאלה: “האז המוס? כס. הוא פתח את הדלת ותקע מבט חקרני בפנים המוכרות שעתה היה חיוך שפוף עליהם.

“ובכן?” שאל באי סבלנות.

“הכל בסדר,” הודיע טרציקה. “הגחיות עולות באש וקמפ”

קה שופך עליהן בזיון בלי הרף. עוד שעה שעתיים ולא יוותר מהן אלא קצת אפר. הנה הפרופסור.”

האיש השמן והגון נראה חיוך. ידיו חטטו בעצבנות בנרתיק העור השחור שלו.

עצבנותו שלו כבר נעלמה. מעולם לא חש בטחון עצמי כה רב. מעולם לא היה שרוי בשלחה כזאת.

“ובכן נתחיל!” ציווח במבטא הגרוני הקשה שהיה מש”

תמש בו בימים הטובים שחלפו. טרציקה הקיש בעקביו.

“יאחול!” והם יצאו לדרך. מאחוריהם פסע האשף הזקן והשכור. הרגע הגדול שלו הגיע לבסוף.

הדרך היתה קצרה וארכה לא יותר מאשר שתי דקות. בעד מוצא מוסתר של הבונקר חדרו אל התעלה העמוקה והפתלתלה. אפילו בעזרת פנסו היה קשה לטרציקה למצוא את הפתח הצר שהוביל לתעלה השנייה ומשם אל חדר קטן.

הוא לא רצה לאבד אף רגע אחד: מהר לשכב על המטה הצבאית והפשיל את שרוליו. “עכשיו תורך, פרופסור!” אמר. הזקן פעל במהירות מפתיעה. הוא חש בלא יותר מאשר דקירות מספר, ואחר בצמרמורת נעימה, כאשר הדם, המכיל את הנטיב, זרם בכל גופו.

“אנו מוכנים,” אמר האיש הגון והמחייך, כשהוא משפשף את ידיו השמנות והזעירות, המוכחמות ביו. “אנו מוכנים!” גם הוא חייך, בגלותו את תניכיו כמו זאב.

“מצויין,” האר פרופסור. אם כך, אנו מוכנים. כמה זמן, אחת אומר, פרופסור, עלולה פעולת הזריקה להשפיע?”

הזקן קימט את מצחו המיוע בחשיבות:

“לצערי אינני יכול לומר כמה בדיוק. על כל פנים, לא פחות משלש שנים ואפילו שמונה או עשר. אבל לא יותר מזה. זאת אני יכול להגיד לך בבטחון מלא.”

“בבטחון מלא?” הוא צחק. “לא רע. שמעת, טרציקה! פרופסור שטולפ אומר: בבטחון מלא.” הוא רמז לטרציקה ופניו השמנות של שטולפ, המחייכות מתוך הרגשת נצחון, שינו את הבעתן תוך שניות ספורות: מחשד-פתע, לאנבה ולהעזיה של כאבימות, מיד לאחר שפגע בו הכדור. לא היתה לו שהות אפילו להשמיע צעקה; טרציקה ידע את עבודתו.

“מהר! סלק אותו מפה!” האיץ בטרציקה, כאשר חש כי שיתוק תוקף את גופו. הוא ידע שלא נותרו לו אלא רגעים ספורים.

הפרוסט ציית באין אומר. הוא הרים את הגחיה ועזב את החדר.

הוא הלך אחרי טרציקה ושולף את אקדחו מן הכיס. לאחר פסיעות אחדות כיוונו אל העורך האדום והרחב. טרציקה התקדם מבלי לחשוך במאומה. לרגע חשש פן האיכר

זה רגעים מספר היה ער, אבל לא יכול לפקוח את עיניו. הוא שכב ללא נוע וריכוז את כל כוחותיו במאמץ להפעיל את שירי עפעפיו. אבל, הם נשארו עצומים, כאילו הדביקו אותם זה לזה.

לפתע זכר כי יש לו ידיים. הוא ניסה להרים את היד הימנית; היא נעה בכבדות. הוא נגע בפניו וחש במעטה עבה של אבק עבש שכיסה אותו. בתנועה איטית, כבדה, ניסה לנער אותו מפליהן. לפתע חש בכאב חד, כאשר צפרניו הגדולות פצעו את בשרו העדין. עכשיו הוא יכול לפקוח את עיניו, לראות.

מה שראה באפולית האפורה לא היה הרבה. אבל היה מספיק לשכנע אותו כי הכל כשורה. הוא עדין שכב באותו מקום: בכך המוצנע הצדוי אשר בתעלה מתחת לרחוב פוס. הוא עצם את עיניו, שכבר עיפפו, וחייך מתוך שביעות רצון.

ובכן, הכל הלך למישרין. שטולפ הזקן, הטפס בעל הנסיוב המזור, צדק. שבועות ארוכים. הסביר את טעולת הנסיוב, כשהוא נעזר בידיו השמנות, המוכחמות מחמרים כימיים, נשבע שאין מקום לטעות. בתחילה נראה כל הענין ילדותי ומגוחך. פרופסור שטולפ הזקן, למרות כשרונו הגי דול, לא היה אלא שכור כרוני. פרט לזה, המטוס ניצב, מוכן להמראה ביום ובלילה, בשדה התעופה של גאטוב.

ואז היה מאוחר מדי. מי יכול לשער שהאספסוף האסיאתי יגיע כה במהרה, ובוודאי שהיה זה משגה, לסמוך על שורני. החיוך נעלם מעל פניו והוא נשך את שפתיו. לפתע תקף אותו היואש, והוא החל לרעוד כשבאזניו עולה ההמר לה הנוראה, האינסופית, של הימים האחרונים... איזה סיט... אורו הכחלחל העמום התמידי של הבונקר, הפנים החיוורות מפחד... והידיעות, הידיעות האיומות המגיעות בכל שעה, בכל רגע... עכשיו “הם” חוצים את השפריי. טמפלהוף, שר-ליטננברג בלהבות... מכל צד פתונות וביגוד... והוא חיכה, חיכה עד הרגע האחרון, אפילו לאחר שהדרך לגאטוב כבר היתה מנותקת. הוא טפס על מצחו, במקום שהועה הסכה את האבק לבוך דליל.

אט אט נעשו ההכרונות יותר ברורים והוא חייך שוב. אותם טפשים חשבו שיוכלו לצוד אותו כמו עכבר במלכודת. אף על פי שאותן שעות אחרונות לא היו נעימות למדי לביו, הוא מעולם לא איכד את קור רוחו. הוא ידע בדיוק מתי הגיע הזמן, הזמן לשים את עצמו בידיו של שטולפ הזקן בעל הרעיונות המזורים. זה היה הסיכוי האחרון. סיכוי

מסוכן, אפילו פזי; אבל הוא מעולם לא נרתע מפני דבר כזה. בין כה וכה הדרך לגאטוב היתה כבר חסומה בפניו. בראש ובראשונה היה זה ענין של סודיות. הוא הבין זאת ברנע שהתחיל לארגן את הדבר. לא לסמוך על הקצונה הגבוהה! מוטב לבטוח באכר הפשוט טרציקה מאשר בגנרלים ובנושאי המשרות הגבוהות מטורפי המבט, המוכנים תמיד לבגוד. הוא חש רצון לפרוץ בצחוק אדיר; אותם טפשים, באיזו קלות הצליח להוליך אותם שולל: שהוא יתאבד וכי גופתו תשרף. איזו שטות! אבל הם האמינו.

הוא ראה את עצמו כבירור, כמו היה יושב בקולנוע והכל נגול לפניו על לבד: הוא “נפרד” מהם. הם עומדים בשני טורים, לאורך פרוזודור הבונקר, הטפשים. עיני הפרה של פראו קרוגר מלאות דמעות. אקסמן, הסרן הריקאן, מנסה להעמיד פנים של לוחם אביר המסוגל להכניע את רגשותיו האמיתיים. כמה קל היה לרמות אותם. כמה קל היה ללחוץ את ידיהם שהוא תוקע מבט חודר ומלא משמעות הישר אל תוך עיניהם, בעוד שהצחוק הפנימי כמעט ופורץ החוצה. ואחרי כן: צעידה אמיצה ובוטחת אל הגורל, ל-“וולתאלה”!

עם אוהו זה היה קצת יותר קשה. אוהו הטפשונית המס-כנה. בתחילה עלה בדעתו להציל גם אותה. אבל מיד שינה את דעתו; במקרים כאלה מוטב לא להסתבך בנשים. יתכן שהיה יותר נעים, להניח לה ללכת, ביחד עם האחרים.